

Plenum

Tisdag 25.10.2016 kl. 14.04—20.39

13. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomststöd, lagen om ändring av lagen om utkomststöd och vissa lagar som har samband med dem

Regeringens proposition RP 217/2016 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 13 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet.

Debatt

18.40 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Tässä on taas hyvä esimerkki siitä, kuinka moneen kertaan paikattuja järjestelmiä on hyvin vaikea uudistaa niin, ettei samalla revittäisi lisää reikiä. Ja vaikka minä periaatteessa suhtaudun oikein positiivisesti siihen, että toimeentulotuen perusosan myöntäminen siirtyy Kelaan, niin tähän edelleen liittyy useita sellaisia avoimia kysymysmerkkejä, joihin pitää suhtautua erittäin vakavasti.

Tässä lakiesityksessä kiinnitetään huomiota siihen perusratkaisuun, joka on tehty, että kaikki toimeentulohakemukset menisivät ensin Kelaan ja sitten täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta, joita jatkossakin haettaisiin kunnista, ne ikään kuin lähetettäisiin Kelasta sitten sinne eteenpäin. On huomattu, että kaikissa yhteyksissä tämä ei toimi, koska Kelassa eletään virka-ajassa ja toimeentulotukea joudutaan joskus myöntämään kiireellisenä, vaikkapa jopa keskellä yötä.

On ansiokasta, että tämä on huomattu, mutta minä haluaisin tuoda esille myös sellaiset tilanteet, joihinkä tässä esityksessä ei vielä puututa ja joissa myös tämä perusratkaisu on erittäin ongelmallinen. Nimittäin silloin, kun henkilö on tilanteessa, jossa hän tietää jo etukäteen, että tarvetta perustoimeentulotuelle ei ole vaan ainoastaan ehkäisevälle tai täydentävälle toimeentulotuelle, näissäkin tilanteissa me siis pyöräytämme paperit kokonaisuudessaan ensin Kelan kautta ennen kuin ne tulevat sinne kuntiin käsittelyyn, mikä lisää merkittävästi niitä portaita ja hidastaa asian käsittelyä luonnollisesti. Tällainen tilanne, jossa tiedetään aivan varmasti, että perustoimeentulotuelle ei ole tarvetta, on esimerkiksi hautauskuluihin haetun toimeentulotuen osalta. Henkilö, joka on jo edesmennyt, todennäköisesti ei ruokarahaa tule tarvitsemaan, sen me tiedämme, ja siitä huolimatta hautauskuluihin haettavaa täydentävää toimeentulotukea pitäisi hakea ensin toimittamalla asiakirjat Kelaan — mikäli minä tämän suunnitelman olen nyt oikein ymmärtänyt.

Minun mielestäni on positiivista ja hienoa, että tässä nyt käsillä olevassa esityksessä pyritään purkamaan sellainen mekanismi, että ihmisen paperit siirtyisivät kuntiin ikään kuin automaattisesti silloinkin, kun henkilö ei halua toimeentulotukitarvettaan kunnissa käsitel-

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

tävän eikä ole ilmaissut haluaan ehkäisevän taikka täydentävän toimeentulotuen hakemiseen. Meillä on paljon pieniä kuntia ja voi hyvin olla tilanteita, joissa ihminen ei halua esimerkiksi oman kuntansa viranomaisten tietoon omaa taloudellista tilannettaan tai jostakin muusta syystä ei halua sitä rahaa, mikä sieltä mahdollisesti olisi saatavissa. Ihmisten autonomian kunnioittaminen silloinkin, kun he ovat toimeentulotukiasiakkaita, on pelkästään positiivinen asia ja ansio tälle hallituksen esitykselle.

Samassa yhteydessä on kuitenkin pohdittava, miten ratkaistaan sitten se, että ihmiset ylipäänsä ovat tietoisia siitä, että heillä olisi oikeus ehkäisevään tai täydentävään toimeentulotukeen, jos sitä haetaan kokonaan eri instanssista kuin mistä he ovat tottuneet perustoimeentulotukea hakemaan ja jos tässä instanssissa ei ole resursseja samanlaiseen sosiaaliohjaukseen, joka perinteisesti on yritetty pitää osana toimeentulotuen myöntämisprosessia kunnissa. No, okei, sähköisen menettelyn yleistymisen myötä on mahdollista hakea toimeentulotukea monessa kunnassa niin, ettei tapaa ketään sosiaalialan ammattilaista. Mutta useimmissa pyritään kuitenkin siihen, että siellä on edes joku, joka tsekkaa myös sitä kokonaistilannetta. Ja tähän ainakaan toistaiseksi Kelan suunnitelmat eivät anna vastausta.

Tämä uudistus ei myöskään ratkaise niitä kaikkein pahimpia toimeentulotukeen liittyviä ongelmia, jotka liittyvät siihen byrokratiaviidakkoon, mitä toimeentulotuen hakeminen edellyttää. Minä itse tein tänään toisen itseoikaispyynnön samasta päätöksestä, jossa henkilöltä oli eväty toimeentulotuki sen takia, että virkailija oli tilinauhasta lukenut miinukset plussaksi: henkilöllä oli tili tonnin miinuksella, ja hän oli katsonut, että täällähän on tonni rahaa, ja mätkäissyt kieltävän päätöksen. Ja näitä on paljon, näitä on tosi paljon. Hakemukset ovat pitkiä, ne saattavat olla kymmeniä sivuja, ja siitä huolimatta se turva, että sinä saat sieltä sitten asiasi hoidettua oikein ja sen perusturvasi ulos, ei ole mitenkään varma.

Tästä johtuen minuun ovat aika paljon ottaneet hätäntyneet ihmiset yhteyttä, että mites nyt käy, kun Kelaan siirtyy, mitä tapahtuu. Sitten minä koetan soitella Kelan viranomaisille, että tietääkö joku jotain, ja kukaan ei tiedä yhtään mitään, ja tässä on enää pari kuukautta muutokseen aikaa. Ihmisten huoli on täysin perusteltua, koska useimmat heistä ovat kantapään kautta kokeneet sen, että asiat voivat mennä pahasti pieleen. He voivat jäädä ilman tukea, tai tuki, niin kuin tässä tapauksessa, jota minä tänään käsittelin, voi venyä viikkoja siitä, mitä alun perin oli odottanut, ja sitten on ilman rahaa sen ajan. Sen takia tämä tiedotus ulospäin pitäisi saada myös toimimaan. Minä ainakin toivon, että siellä Kelassa sisäisesti ovat speksit jo kunnossa.

Toinen keskeinen iso ongelma, joka liittyy toimeentulotukeen, on se, että kunnissa myönnettäviin harkinnanvaraisiin eriin liittyy hyvin voimakas säästöpainne, ja tämä on ollut ongelma meillä koko toimeentulotukijärjestelmässä jo niin kauan kuin minä olen sen kanssa ollut tekemisissä jollakin lailla eli ainakin 90-luvun alusta alkaen. Sosiaalityöntekijät ovat katkeria siitä, että tilanteissa, joissa he näkevät selvästi, että perheiden taikka yksilöiden asemaa voitaisiin auttaa pienillä rahasummilla, pienillä harkinnanvaraisilla tuilla, tätä ei kuitenkaan voida tehdä sen takia, että ohjeistukset kunnan taloudenhoidon puolelta ovat niin tiukkoja, että harkinnanvaraisiin ei ole varaa. Se meidän täytyy ratkaista — jos ei tässä yhteydessä, niin sitten jossakin muussa.

18.48 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tämän hallituksen esityksen pohjalta ihmisellä on mahdollisuus hakea Kelasta perustoimeentulotuki, ja sen jälkeen

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

tämä täydentävä ja harkinnanvarainen toimeentulotuki haetaan Kelasta. Tämä problematiikka, joka liittyy Kelaan, on aivan aito, niin kuin edustaja Kontula toi esille äsken.

Ensinnäkin, Kelassa tilanne on sellainen, että jatkossa nämä päätökset tullaan tekemään keskitetysti muutamissa toimipisteissä, minkä seurauksena se kunnissa oleva aito tieto väestöpohjasta ja alueesta jää käytännössä saamatta. Se käytännössä voi tehdä sen riskin, että meille syntyy tilanne, jossa ihmiset hakevat perustoimeentulotukea ja heidän elämäntilannettaan ei tunnisteta Kelassa ja silloin joko syrjäytymisen riski tai työttömyys tai mielen-terveysongelmat tai muut ongelmat jäävät tunnistamatta. Sen takia Kelassa täytyy nyt sitten vahvasti myös kehittää niitä tunnistimia, joilla tunnistetaan nämä erilaisessa elämäntilanteessa olevat ihmiset, jotta meille ei sitten tämän perustoimeentulotuen takia jää jonnekin pimentoon ihmisiä, jotka eivät saa sitä palvelua, sosiaalipalvelua, mihin he olisivat oikeutettuja ja mihin heillä olisi tarvetta.

Toinen asia, mikä Kelan kohdalla on myös ehdottoman tärkeää, on se, että — aivan kuten täällä sanottiin — nämä Kelan hakemukset ja toimeentulotukihakemukset ovat erittäin monimutkaisia, monisivuisia ja niitten täyttäminen ei ole mitenkään yksiselitteistä ja selvää. Ja tästä syystä myös näihin hakemuksiin liittyvä ohjaus, neuvonta pitää turvata joko Kelan paikallistoimistoissa tai sitten muualla. (Puhemies koputtaa) — Puhemies, tulenko jatkamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voisi siirtyä puhujapöytäntöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Muutama asia vielä.

Nyt on ehdottoman tärkeää, että Kela lähtee kehittämään sisällöllisesti erilaisia tunnistus-elementtejä, joilla se pystyy löytämään sitten ne ihmiset, joilla on riski syrjäytyä yhteiskunnan ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa pitkäaikaistyöttömät nuoret, ja sitten jos on mielenterveysongelmia, päihdeongelmia tai on sellainen elämäntilanne, että ei yksinkertaisesti pysty itse puhumaan niistä asioista, silloin pysyy tavallaan tämän perustoimeentulotuen rattaissa eikä sitten saa niitä tarvittavia muita palveluja, joita kunnissa on tähän mennessä pystytty kuitenkin monessa tilanteessa antamaan. Tämä edellyttää myös sitten, kun henkilö hakee täydentävää tai harkinnanvaraista toimeentulotukea, kunnan ja Kelan erittäin hyvää yhteistyötä. Ja se ei saa tarkoittaa sitä, että se yhteistyö on ainoastaan siellä, missä tämä perustoimeentulotukihakemus käytännössä tehdään, vaan että meillä myös paikallistasolla Kela kehittää ohjeistusta, neuvontaa niitten palveluiden saamiseen, että ihminen saa myös sosiaalipalvelun piiristä ne kaikki tarvittavat palvelut, mihin hänellä on oikeus.

Toinen asia, mikä Kelalle tulee — tässä tulee Kelalle paljon vaatimuksia — on se, että Kelassa pitää myös lähteä kehittämään sosiaalityön osaamista, joka on vähän toisentyypistä osaamista kuin sosiaaliturvaan liittyvä osaaminen, eli nimenomaan sosiaalipalveluihin liittyvää ohjausta, neuvontaa. Sitä kautta Kelan pitää myös tunnistaa siellä omalla alueella oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden verkosto ja sitä kautta myös osata ohjata ihmiset oikeitten palveluitten pariin.

Olen itse tehnyt toimeentulotukityötä noin 15—18 vuotta ja olen suhtautunut hyvin kriittisesti tähän toimeentulotuen perusosan siirtoon Kelaan, mutta haluan nyt sitten kuitenkin uskoa siihen, että nämä järjestelmät kehittyvät ja Kela kehittyä ja sitten ne tunnistearvot kehittyvät sellaisiksi, että meidän yhteiskunnassa nämä kaikkein riskialtteimmat

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

ihmiset eivät syrjäydy meidän yhteiskunnan ulkopuolelle tämän toimeentulotukijärjestelmän takia.

18.53 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä viime kaudella valmisteltu perustoimeentulotuen maksatus Kelalle nyt toteutuu. Kelalla on muutokseen hyvin valmistauduttu, ja siirto varmaankin sujuu hyvin. Näin olemme valiokunnassa kuulleet.

Asiakkaiden tavoittamiseen ja tukemiseen pitää todellakin kehittää nyt uusia keinoja, koska näitä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea koskevia toimintatapoja pitäisi uudistaa, jotta tuki toimii aiempaa paremmin sosiaalityön välineenä. Nyt kun asiakkaan itsemääräämisoikeus ja asiakkaan asema vahvistuu ja valinnanvapauskin lisääntyy sen suhteen, haluaako asiakas sitten hakea täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, niin nimenomaan heikompien asiakasryhmien osalta tämä on riski, ja sen takia on tärkeää, että kehitetään noita uusia toimintatapoja. Täytyy kuitenkin muistaa, että kunnilla on jatkossakin tärkeä rooli tosiaankin tässä täydentävässä ja ehkäisevässä toimeentulotuessa. Siinä mielessä onkin hyvä, että nyt sosiaalityöntekijöiden voimavaroja sitten vapautuu tähän oikeaan sosiaalityön tekemiseen, pois tästä pelkästä rahan myöntämisestä.

18.54 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! Tämä perustoimeentulotuen siirto Kelan maksettavaksi on asia, jota itsekin olen pitkään ajanut, ja pidän sitä sinänsä erittäin hyvänä asiana, koska se helpottaa niiden ihmisten asemaa, jotka ovat oikeutettuja toimeentulotuen perusosaan, jotka saavat jotakin etuutta Kelan kautta mutta jotka eivät osaa sitä toimeentulotukea itse syystä tai toisesta hakea. Näiden ihmisten asema nyt tämän lakiesityksen myötä helpottuu. Kiitän hallitusta lämpimästi siitä, että viette eteenpäin tämän asian, jota mekin olemme viime vaalikaudella olleet pontevasti ajamassa.

Mutta on aivan selvää, että kun Suomessa sosiaaliturvajärjestelmä on monimutkainen, niin maailma ei tällä lakiesityksellä todellakaan tule valmiiksi sen vuoksi, että toimeentulotuki liittyy hyvin läheisesti esimerkiksi siihen, kuinka ja mistä ja kuinka paljon asumistukea maksetaan. Eli kun Kelan yleinen asumistuki ei useinkaan riitä todellisen vuokran maksamiseen, niin ihmiset joutuvat hakemaan sosiaalitoimistosta elikkä sieltä kunnasta sitä asumistuen loppuosaa, ja kun mitään subjektiivista oikeutta ei ole siihen, että henkilö saisi koko sen jäljelle jäävän vuokran osan sieltä toimeentulotuesta, niin se, mikä tässä kohtaa pitäisi ehdottomasti varmistaa, on se, että kansalaisia ei jatkossa kohdella hyvin eriarvoisella tavalla tässä toimeentulotuen kautta maksetussa asumistuessa riippuen siitä, missäpäin Suomea he asuvat. Peräisin sitä, että käytäisiin julkista keskustelua siitä, mikä on asumistuen suuruus missäkin ja millä perusteella se kunnan kautta maksettava osuus jatkossa määräytyy. Viittaan esimerkiksi siihen keskusteluun, että Kelan väistytvä pääjohtaja Hyssälä on esittänyt julkisuudessa, (Puhemies koputtaa) että jatkossa puolet asumistuen kustannuksista siirtyisi kuntien maksettavaksi. Tämä on erittäin iso periaatteellinen keskustelu, erittäin suuri köyhyyskeskustelu. (Puhemies koputtaa) Siitä pitäisi ehdottomasti käydä julkista keskustelua.

18.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirretään Kansaneläkelaitoksen hoitettavaksi, ja tästäkin asiasta on eduskunnassa puhuttu hyvin hyvin pitkään. Eli jatkossa Kela on järjestämisvastuussa perustoimeentulotuesta. Kela vastaa kaikista perustoimeen-

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

tulotukeen liittyvistä toimeenpanoon, neuvontaan ja harkintavaltaan liittyvistä tehtävistä. Kunta on järjestämisvastuussa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä sekä perusosan alentamisen yhteydessä tehtävästä suunnitelmasta. Tämän lakiesityksen tavoitteena ei ole muuttaa toimeentulotuen tasoa eikä tuen myöntämisperusteita.

Täällä, edustaja Kontula, kerroitte olleenne Kelaan yhteydessä ja pohditte sitä, onko kaikki valmista tälle suurelle muutokselle. Kelan toimintakertomuksessa kerrotaan ja myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa meille on usein kerrottu, että Kelassa on ollut Toimeentulotuki 2017 -hanke jo vuoden 2014 syksystä asti ja se on edennyt aikataulussa. Siellä on tehty kovasti työtä sen eteen, että tämä muutos olisi sujuva, ja myös Kela omilla sivuillaan tiedottaa, että edelleen on myös sähköinen palvelu ja asiakkaiden palvelussa myös puhelinpalveluja. He myös kertovat, että hyvissä ajoin tiedotetaan sitten asiakkaille näistä mahdollisista muutoksista. Mutta eihän koskaan kaikki välttämättä niin helposti tapahdu, eli varmasti on se tiedottaminen ja ohjeistaminen ja neuvominen edelleen tärkeää, ja sitten pitää muistaa, että kaikilla ei ole mahdollisuutta siihen sähköiseen asiointiin. Ehkä tämä on myös sellainen asia, josta myös on puhuttu, että kuinka vaikea on sitä toimeentulotukea loppujen lopuksi hakea, että olisiko tämä hieman matalampi kynnys hakea.

2013 oli 247 000 taloutta ja niistä 93 prosenttia perustoimeentulotuen piirissä, eli siinä mielessä hyvin tärkeä asia. Hienoa, että se on edennyt.

18.59 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on siis tarkoitus täydentää jo aiemmin hyväksyttyä lainsäädäntöä, jonka perusteella perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyy Kelalle, ja sitten lisäksi tähän sisältyi joitakin kokonaan uusia säännöksiä.

Mutta oikeastaan, arvoisa puhemies, pyysin tämän puheenvuoron siksi, koska ilolla kuuntelin edustaja Kiljusen asiantuntevaa huolta, jonka me kaikki jaamme, siitä, että aidosti sitten, kun tämä perustoimeentulotuen myöntö siirtyy Kelalle, siellä pystytään nykyistä paremmin, kattavammin ja koko Suomessa yhtenäisesti ja laadukkaasti luomaan sellaiset käytänteet, että me tunnistamme erityisriskissä olevat ihmisryhmät — ja nuoret pitkäaikaistyöttömät ovat todellakin tällainen ihmisryhmä — jotka eivät hyödy pelkästään tällaisen hakuprosessin helpottumisesta, ja että aidosti myös pystyttäisiin ohjaamaan muuta tarvittavaa tukea. Tällä hetkellä tuo tilanne ei hyvin tasalaatuinen meillä Suomen kunnissa ole, ja sen takia muun muassa tämä perustoimeentulotuen siirtäminen Kelaan on haluttu osaltaan tehdä, että me saamme hyvät käytänteet koko Suomeen.

Arvoisa puhemies! Tuohon siirtohaluun liittyy varmasti osiltaan myös se, kuten täällä edustaja Juvosen puheenvuorossa tuli esille, että Suomessa on paljon ihmisiä, jotka oman elämäntilanteensa vuoksi olisivat oikeutettuja toimeentulotuen hakemiseen mutta eivät joko osaa taikka sitten leimaantumisen pelossa eivät tavallaan ilkeä tuota tukea hakea. Sen takia tämä toimeentulotuen siirto Kelalle on erittäin kannatettava asia.

19.01 Tuula Haatainen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämähän todellakin on esitys, joka nyt on jatkoa edellisen hallituksen päätöksille, ja toimeentulotuen siirto Kelalle varmasti vähentää sitä, että ihmiset eivät hae, koska nythän tätä alikäyttöä on ilmiselvästi olemassa, että kaikki ne ihmiset, jotka ovat oikeutettuja toimeentulotukeen, eivät sitä kykene saamaan eivätkä ole sen piirissä. Sitä kautta tietysti köyhyyden ongelman hoitamisessa tämä on tervetullut ja hyvä asia.

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

Mutta sitten, mikä koskee tätä ennalta ehkäisevää toimeentulotukea, niin kun se jää kuntiin, niin tämä tulevaisuudenkuvahan on se, että pitää ratkaista, mikä tulee olemaan näillä tulevilla sosiaali- ja terveydenhuollon suurilla alueilla — maakunnista puhutaan hallituksen lausunnolla olevassa esityksessä — ja tässä on kuitenkin edessä tältä osin vielä taas järjestelmän ja hallinnollinen muutos, jos nämä asiat menevät sitten maakunnalle. Tämä koskettaa myös sitä kysymystä, miten työvoimahallinto- ja työllisyyspolitiikkaa hoidetaan, mitkä roolijaot siinä sitten on kuntien ja tulevien maakuntien kanssa, ja kun nämä nivoutuvat hyvin tiiviisti yhteen, niin tulevaisuuden kannalta tämä asia ei kuitenkaan tällä ole vielä loppuun asti käsitelty, vaan tässä on vielä näitä hallinnollisia jatkotoimia edelleenkin soten osalta edessä.

19.02 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Jottei jäisi epäselväksi, niin sanon vielä, että minä pidän erittäin hyvänä sitä, että toimeentulotuen perusosan myöntäminen siirtyy Kelaan. Kelan käytännöt ovat huomattavasti inhimillisempiä kuin nykyiset toimeentulotuen hakemiskäytännöt johtuen siitä, että siellä on monia muitakin väestöryhmiä kuin toimeentulotuen hakijoita.

Sitten tämä alueellinen oikeudenmukaisuus. Kyllä se on tärkeä asia. Pääkaupunkiseudulla jokainen köyhä tietää, että köyhän kannattaa asua Munkassa, koska siellä sossussa on vähiten jonoa ja sieltä saa helpoimmin rahaa. Ja näinhän sen ei pitäisi olla, vaan silloin kun puhutaan ihmisten perusturvasta, sen pitäisi olla mahdollisimman yhdenmukainen riippumatta siitä, missä ihminen sattuu asumaan.

Mutta sujuvaan muutosprosessiin liittyy myös riittävä tiedotus niille ihmisille, joita uudistus eniten koskee, ja sen palautteen perusteella, mitä minä olen saanut, tiedotus ei tällä hetkellä ole ihan riittävää. On selvää, että asiat tulevat muuttumaan. Suurimman osan toimeentulotukea saavien ihmisten kohdalla asiat muuttuvat jo sen takia, että nyt meillä on kunnissa niin erilaiset hakukäytännöt, erilainen kirjo — minä tiedän, kun eri kunnista ihmiset pyytävät apua toimeentulotuen hakemiseen — että jos ne yhdenmukaistetaan, niin väistämättä meillä on satoja kuntia, joidenka asukkaiden suhteen tilanne muuttuu jollakin tavalla. Minä pelkään, vaikka toiveena on, että alikäyttö sitä kautta vähenisi, että Kela ei ole yhtä stigmatisoiva kuin sossu ja että siellä nämä pohjatiedot ovat paremmin hallussa, ja tämän pitkällä tähtäimellä oletetaan vähentävän alikäyttöä, että ainakin alkuun se saattaa myös lisätä alikäyttöä, että ihmiset eivät ole oikein kartalla siinä, miten näitä tukia haetaan. Toimeentulotukiasiakkaissa on paljon sellaisia ihmisiä, joille hakeminen on todella vaikeata ja muutokset ovat vaikeita.

19.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On ihan pakko nostaa tähän loppuun vielä asia, mikä tuli nyt mieleeni edustaja Anna Kontulan puheenvuorosta. Käytitte hyvät puheenvuorot ja nostitte esille sen, miten paljon me kansanedustajat saamme yhteydenottoja ihmisiltä. Olisi mielenkiintoista joskus oikeastaan laskea, kuinka paljon niitä yhteydenottoja tulee juurikin liittyen näihin, on se sitten toimeentulotuen hakeminen tai mikä vain yhteiskunnallinen asia, missä ihminen tarvitsee apua — niin, ja vielä sanoitte, että ympäri Suomen saatte niitä yhteydenottoja, ja itsekin saan. Aina mietin sitä, että pitäisi olla huomattavasti enemmän osaamista ja tietotaitoa, että osaisi jokaisen ihmisen neuvoa sinne oikeaan paikkaan, että mistä sitä apua saadaan. Siinäkin valossa kun pohtii tätä asiaa, niin onhan meillä paljon tässä yhteiskunnassa tehtävää, että me saamme välitettyä tietoa, mitenkä missäkin tilanteessa toimitaan, ja neuvontaa ja apua. Ihan varmasti meillä on iso ihmisry-

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

hmä tämänkin myötä vielä tulossa ja saamme itse kukin niitä yhteydenottoja, että mihinkä haetaan ja mitenkä toimitaan. Tämmöinen valtakunnan kuuntelijan rooli tai joku palvelupuhelin, mihin ihminen voi soittaa ja kysyä, että miten minä nyt toimin, meiltä kyllä minun mielestäni vielä puuttuu, ja se ei ole mikään sosiaalipäivystyspuhelin, mutta joku, mistä saa sitten sen avun.

19.06 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Oli pakko pyytää puheenvuoro, jonka kirvoitti nyt minun kohdallani puolestaan tämä edustaja Juvosen puheenvuoro. Nythän on hirveän harmillista se, että hallitus erilaisilla esityksillään lisää niiden ihmisten määrää, jotka ovat pitkäaikaisesti riippuvaisia toimeentulotuesta sen takia, että vähimmäisetuuksia leikataan ja asumistukea leikataan ja niin edelleen. Toimeentulotukiriippuvaiden ihmisten määrä kasvaa, ja vaikka voisin kannattaa tämmöistä valtakunnallista kuuntelijaa, puhelinpäivystystä, niin ei se kyllä auta niitä ihmisiä, jotka ihan oikeasti tarvitsisivat rahaa esimerkiksi välttämättömiin lääkkeisiin. Eli jos saa toimeentulotukea, niin toimeentulotukimyönnön yhteydessä voi saada esimerkiksi lääkemääräyksen apteekkiin, mutta jos henkilö ei osaa hakea toimeentulotukea tai hakeutua sinne sosiaalitoimistoon, niin silloinhan sitä lääkemääräystä ei saa. Juuri tästä syystä on erittäin epäviisasta hallitukselta se, että leikataan esimerkiksi lääkekorvauksia, jonkalainen esitys meillä nytkin on sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsillä. Tämäkin hallituksen esitys leikkaa kaikkein alimpiin tuloryhmiin kuuluvilta ihmisiltä kaikkein eniten — ikääntyneiltä, köyhiltä, paljon sairastavilta ihmisiltä — ja tähän on hyvin vastuutonta politiikkaa. Elikkä niitä arviointeja taas kerran täällä peräänkuulutan.

19.07 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä todella harmillista nyt on — ei tässä pitäisi provosoitua, mutta jos sitä tehdään, niin on pakko vastata — että minun mielestäni eivät ne yhteydenotot ole tällä kaudella vähentyneet. Kyllä niitä viime kaudellakin oli, ja kyllä siellä leikkurissa oli lapsilisää ja siellä oli vaikka vallan mitä, ja yhteydenottoja on koko ajan. Minun mielestäni ihmisten hätä ei tässä maailmassa ole vähentynyt. En halunnut puheenvuorossani tätä asiaa korostaa, vaan ylipäänsä kantaa sen huolen, että on hyvä, että me vastaamme puhelimeen ja me yritämme auttaa niitä ihmisiä, jotka sitä hätää kärsivät. Elikkä en usko, että yksikään hallitus on sillä tavalla syytön siihen, etteikö ihmisillä hätä olisi. Aina tehdään vaikeita päätöksiä, ja aina ne koskettavat jotakuta, ja se, jota päätös koskettaa, ottaa kyllä yhteyttä — ja se on ihan oikein — ja kysyy neuvoa, mitenkä toimitaan. Elikkä tämä oli ihan vilpittömästi ajatukseni, ja halusin myös kiittää Anna Kontulaa. Tiedän, että olette monen ihmisen asioita ajanut, olemme aikaisemminkin tästä keskustelleet. Tämä oli puheenvuoroni tarkoitus, mutta pitää nyt varmasti muistuttaa, että pata kattilaa soimaa ja musta kylki kummallakin.

19.08 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Minä en provosoitunut, mutta käytän tilaisuutta hyväkseni puhua siitä, kuinka tärkeää on, että ihmisille muodostetaan kokonaiskuva asioista: miksi tehdään ja mitä itse asiassa ollaan tekemässä.

Maanantaina sain tilaisuuden puhua Siilinjärvellä mielenterveyskuntoutujien ryhmässä ja kerroin, mitä me olemme sote-uudistuksessa tekemässä. Siellä eräs henkilö sanoi, että miten te ajattelette, että tämmöisessä tilanteessa pystyttäisiin säästämään 3 miljardia euroa, kun meidän väestön demografinen kehitys on mitä on, että Suomi harmaantuu kovasti. Sitten käytin tilaisuutta hyväkseni ja kerroin, että me emme ole säästämässä 3:a miljardia

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

vaan muokkaamme rakenteita sillä tavoin, että meillä on tulevaisuudessa parempi kyky vastata kaikenikäisten sosiaali- ja terveystalouteen ja hoitaa heitä ja antaa apua yhdeltä luukulta, ja nimenomaan emme ole säästämässä vaan teemme muutoksia, että kulujen kasvuerroin taipuisi sillä tavalla, että ne odotetut 3 miljardin suuruiset menot eivät vuosittain niin suuresti kasvaisi, vaan niitä pystyttäisiin taittamaan. Annetaan ihmisille voimavaroja hoitaa itse itseään, muokataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sillä tavalla, että me perusterveydenhuollossa ja perussosiaalipalveluissa pystymme antamaan oikea-aikaista palvelua niin, että tarvetta erikoistason palveluille, olivatpa ne sosiaali- tai terveydenhuollossa, on vähemmän. Siitä on kyse sote-uudistuksessa: parempia palveluita, oikeaan aikaan ja ihmisten voimaantumista ottaa itse vastuuta enemmän siitä, että voi hyvin (Puhemies koputtaa) ja tekee terveellisiä elämäntapavalintoja.

19.11 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Vielä haluan sen lisätä, että Suomihan on saanut jo huomautuksen siitä, että meillä perusturvan taso on liian alhainen. Siitä huolimatta istuva hallitus leikkaa kaikkein pienituloisimmilta, kaikkia vähimmäisetuuksia ja kaikkia indeksejä leikataan ja jäädytetään. Kyllä tämä on semmoista politiikkaa, jota viime kaudella ei tehty. Se on kyllä nyt todettava, ja sen ovat monet köyhyystutkijatkin todenneet, että viime kaudella näin ei toimittu. Nyt kaikkein köyhimpien köyhyys syvenee ja pitkittyy. Se on toki hyvä, että toimeentulotuen indeksiin ei kosketa, mutta se on typerää köyhyyspolitiikkaa ja typerää työllisyyspolitiikkaa, että niiden ihmisten määrää lisätään, jotka joutuvat toimeentulotukiriippuvaisiksi, ja se on vastuutonta, sellaista ei pitäisi tehdä.

Haluan kyllä vielä sen sanoa edustaja Juvoselle, että ei se ole niin, että ne ihmiset, jotka kaikkein eniten ovat tuen tarpeessa, osaisivat soittaa tänne meille tai jollekin muulle. Ei se niin ole. Ne ihmiset välttämättä eivät osaa edes mennä sinne leipäjonoon, ja sen vuoksi pitäisi näistä vähimmäisetuuksista pitää huoli.

19.12 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä annettiin korvavoidetta hallituksen linjauksille ja niitten väärille perusteluille. Haluan kuitenkin muistuttaa, että viime hallituskauden aikana meille tuli se noin 100 000 työtöntä tähän maahan. Ne lääkkeet, mitä Suomelle annettiin, vaikka nähtiin, että Suomi sukeltaa yhä syvemmälle, eivät tainneet olla oikeita. Minusta on oikeutettua se, että tämä hallitus on tehnyt hallitusohjelman, jossa realistisesti tunnustetaan suunnanmuutoksen tarve, tehdään kipeitäkin ratkaisuja, perustellaan ne, ja uskon, että sitä kautta saadaan kansalta myös oikeutus näille teoille.

Se, että ihmisille luodaan työpaikkoja, on totta kai pohja-ajatus sille, että meillä on ylipäättänsä mahdollisuus tarjota perustoimeentuloa, sosiaaliturvaa ja terveystalouteen ja hoitaa ihmisiä. Tämä pitää nähdä, että kun Suomea tervehdytetään, taloutta tervehdytetään, niin se on kaikista paras turva sille, että meillä on jatkossakin mahdollisuus säilyttää ajatus pohjoismaisesta hyvinvointivalttiosta, jolla on turvaverkot niille, jotka eivät ole yhtä vahvoja kuin me terveet ja työssä olevat.

19.13 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän se muisti palaa päätettiin. Jos mietitään edellistä kautta, edustaja Alanko-Kahiluoto, sanoitte, että ei ollut indeksijäädytyksiä, ei ollut leikkauksia. Kyllä siellä taisi olla lapsilisiinkin tulleita leikkauksia, jos minä nyt en ihan väärin muista.

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

Ja ihan turhaahan on kuvitella, että täällä kukaan eläisi sellaisessa pumpulissa, että ajattelee, että oikeasti ne ovat ne ainoat hätää kärsivät, jotka meihin ottavat yhteyttä ja soittavat puhelimella. Kyllä minä olen elämässäni kohdannut hyvinkin huonokuntoisia ja huonossa asemassa olevia ihmisiä ja tiedän sen, mikä on sellaisen ihmisen kohtalo, jolla ei vaikka ole edes sitä kännykkää, jolla soittaa. Ei ole sitä kännykkää. Millä sitten soitetaan, jos ei ole kännykkää? Elikkä siinä mielessä tämä keskustelu menee nyt tämmöiseksi vähän niin kuin aiheen vierestä puhumiseksi.

Me puhumme nyt vain yhdestä puheenvuorosta, mikä kirvoitti tämän keskustelun, ja se puheenvuoro oli se, että halusin vain ilmaista sen asian, että yhä useampi kansanedustaja saa yhteydenottoja, ja mietin, onko yhteiskunnassa sitten jokin vika, kun ei osata kysyä sieltä, minne hakemukset lähetetään tai mistä sen oikean avun voisi saada. Toki mekin autamme, tästähän tässä oli kysymys.

Mutta toistan sen, että jokainen hallitus on tehnyt omat leikkauksensa, ja siinä ette teidän, hyvät vihreät, selviä sanomalla, ettette ole leikanneet.

19.15 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Siinä mielessä edustaja Juvonen on ihan oikeassa, että viime kaudella leikattiin, mutta viime kaudella meidän tavoitteenamme oli, kun valtiontaloutta tasapainotettiin, että se tehtiin oikeudenmukaisesti. Me teimme myös sellaisia päätöksiä, joilla parannettiin ensisijaista sosiaaliturvaa, muun muassa työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa nostettiin — ja nostettiin sille tasolle, että tavoitteena oli, että ihmisten toimeentulokiriippuvuutta pikemminkin vähennettäisiin kuin lisättäisiin. Eri tutkimusten perusteella voitiin todeta, että vaikka leikkauksia viime kaudella tehtiin, niin eriarvoisuus yhteiskunnassa väheni viime kaudella. Nyt tilanne on kuitenkin päinvastoin. Tehtiin myös leikkauksia lapsilisään, mutta samanaikaisesti huolehdittiin, että kaikkein pienituloisimpien lapsiperheitten verotuksella kompensoitiin, ettei se leikkuri vaikuttanut samalla lailla heihin kuin hyvätuloisiin.

Arvoisa puhemies! Ongelma on nyt, jos puhutaan toimeentulotuesta yleisesti ja tämän hallituksen toimista, että on ollut tosi harmillista ja valitettavaa ja anteeksiantamatonta, että hallitus on systemaattisesti leikannut ensisijaisia etuuksia ja ottanut toimeentulotuen yhdeksi pysyväksi sosiaaliturvan muodoksi. Elikkä systemaattisesti, kun meille tulee sosiaali- ja terveystalouteen esityksiä, me voimme siellä jo kysyä ensimmäisinä kysymyksenä, että kuinka paljon tämä lisää toimeentulotukimenoja tai kuinka paljon tämä lisää toimeentulotukiasiakkuuksia. Kun toimeentulotuen pitäisi olla väliaikainen, sen pitäisi olla kannustava sillä tavalla, että ihmiset tulisivat pois sieltä, sen pitäisi nimenomaan olla sellainen, että se on väliaikainen, ja pikemminkin ihmiset pitäisi pyrkiä saamaan sosiaalityön ja toimeentulotuen avulla (Puhemies koputtaa) pois toimeentulokiriippuvuudesta, nyt tilanne on täysin päinvastoin.

19.17 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! Minusta tämä keskustelu on paikallaan ja on erittäin tarpeellista. En kyllä nyt vähättelisi ollenkaan sitä, että tässä salissa kerrankin puhutaan kaikkein köyhimmistä ihmisistä ja niistä, jotka ovat nimenomaan tämän viimesijaisen toimeentulon piirissä. Minusta se on erittäin tarpeellista.

Se, mistä itse äsken tuossa puhuin, oli se, että viime hallituskaudella, toisin kuin tällä hallituskaudella, ei leikattu vähimmäisetuuksista vaan kun pyrittiin tekemään tuloeroja kaaventavaa politiikkaa ja eriarvoisuutta vähentävää politiikkaa, niin se otettiin huomioon aina jokaisessa esityksessä, jonka hallitus antoi. Hallitusohjelmaan oli jo kirjattu se, että

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

antaessaan lakiesityksiä tai budjettiesityksiä hallituksen tulee arvioida tehtyjen esitysten vaikutukset tuloeroihin, ja niin tehtiin. Ja se vaikutti tehtyyn politiikkaan. Viime kaudella tuloeroja ei kasvatettu. Viime kaudella hallituskausi aloitettiin sillä tavalla, että nostettiin kaikkein pienintä perusturvaa ja samalla nostettiin toimeentulotukea ja näiden kaikkein pienituloisimpien ihmisten asumistukea. Tämä on semmoinen kokonaisuus ja paketti, joka päätettiin kauden aluksi.

Minusta ei ole erityisen asiantuntevaa, että edustaja Juvonen käyttää tässä esimerkkinä lapsilisäindeksijäädityksiä. En tiedä, tiedätekö, mutta lapsilisähän on etuus, joka maksetaan kaikille perheille, joissa on alle 17-vuotiaita lapsia, riippumatta siitä, mikä on perheen yhteenlaskettu tulotaso. Eli en lähtisi puhumaan samassa lauseessa lapsilisäleikkauksista ja sitten siitä, että hallitus leikkaa systemaattisesti tällä kaudella kaikilta kaikkein pienintä vähimmäisturvaa saavilta lukuun ottamatta tätä toimeentulotukea, (Puhemies koputtaa) jonka pitäisi olla viimesijainen toimeentulon muoto.

19.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Viime kaudella tehdyistä leikkauksista huolimatta viime kaudella köyhyyden ja eriarvoisuuden kasvu taittui ensimmäisen kerran yli 20:een, ellei peräti yli 25:een, vuoteen. Siihen asti köyhyys ja eriarvoisuus olivat koko ajan pikkuhiljaa kasvaneet, mutta viime kaudella tehtiin päätökset, joiden johdosta tämä kielteinen kehitys sitten taittui. Ja nyt tämä myönteinen kehitys on jälleen muuttunut. Eli nyt tehdään päätöksiä, jotka lisäävät eriarvoisuutta, jotka lisäävät köyhyyttä. Viime kaudella tehtiin lakiesityksistä myös vaikuttavuuden arviointia. Jos vaikuttavuuden arvioinnissa näyttäytyi lakiesityksessä se, että köyhyys ja eriarvoisuus lisääntyvät, niin silloin tehtiin myöskin kompensoivia toimenpiteitä.

19.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä käyty keskustelu on hämentänyt minua hieman. Nimittäin ymmärrän sen, että huoli toimeentulotuesta, yleensä toimeentulosta, ihmisten toimeentulosta, on hyvin aiheellinen ja erittäin perusteltu, mutta jos me lähdemme sille tielle, niin kuin vähän tuntuu tässä salissa nyt tällä hetkellä tunnelma olevan, että kaikkea on leikattu ja kaikki menee väärin päin, niin muistuttaisin teitä, hyvät ystävät, että jos halutaan ihmisille oikeaa, todellista toimeentuloa, niin meidän on pakko kääntää suuntaa siihen, että ihmiset saavat töitä. (Outi Alanko-Kahiluoto: No voi hyvän aika!) Ainoa keino siihen on, että ihmiset saavat töitä, he saavat toimeentulonsa hankittua omalla työllään, mahdollisimman moni, ja niiden henkilöiden, jotka eivät siihen kykene, heitä on kuitenkin iso määrä, toimeentulon pitää yhteiskunnan hoitaa.

Mutta katsokaapa tätä Suomea, mihin me olemme, hyvät ystävät, menossa: Meillä on 320 000 työtöntä. Työttömyys on saatu kovalla, ankaralla yrittämisellä hienoiseen laskuun. Suunta on oikea. Hyvä työpaikka, tai työpaikka yleensä, on ihmisen ainoa todellinen turva, ja se on myös turva hänen vanhuutensa varalle. Ei ole muuta sosiaaliturvaa eikä eläketurvaa kuin se ihmisen työpaikastaan hankkima palkka sinä aikana, kun hän tekee töitä, ja myöhemmin sitten se on hänen eläketurvansa. Jos joku kuvittelee, että me pystymme valtion budjetin tukiaisilla tai joillakin muilla konsteilla saamaan ihmisille toimeentulon, se ei varmasti tässä maailmassa pitkään kannu. Me yli 5 miljardia velkaannumme joka vuosi. Jos joku kuvittelee täällä, että me tällä tiellä voimme loputtomiin jatkaa, niin laskekaapa omassa työhuoneessanne vaikka sellainen malli, että nykyiseen valtionvelkojen korkoon tulee vaikka 2 prosenttiyksikköä lisää — se päivä tulee meille varmasti vastaan, jos emme talouttamme tervehdytä.

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

Täällä puhutaan aivan niin kuin tätä maailmaa, missä me elämme, ei olisikaan, vaan että mätetään vain rahaa ja kyllä siitä hyvä tulee, että jokainen istuu puun alla, jossa rahaa tippuu niskaan. Sellainen ei maailma ole, ja tämän takia meidän pitää pitää huoli siitä, että saamme tähän maahan nyt oikeasti työllisyyttä ja niitä ihmisiä, (Puhemies koputtaa) jotka ovat huonossa asemassa, autetaan, mutta ei tällä tavalla niin kuin te ehdotatte.

19.22 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten edustaja Hoskonen tässä edellä totesi, se huoli ihmisten toimeentulosta on aiheellinen. Totta kai on erittäin positiivista se, että meillä työttömien määrä on tässä maassa laskenut. Tänään tuli juuri tietoa, että meillä on 21 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten tähän aikaan.

Edustaja Kiljuselle tässä totean, että totta kai on niin, että tässä on useiden hallituskausien aikana jo muodostunut tästä meidän toimeentulotukijärjestelmästä, sosiaalijärjestelmästä tietyn tyyppinen tukiviidakko. Siksi minua kyllä hämää tässä keskustelussa se, että kun me keskustelimme aiemmin perustulosta, tätä perustulokeilua vastaan hyökättiin varsin voimakkaasti esimerkiksi SDP:n riveistä. Itse taas näen, että tämän perustulokeilun kautta nimenomaan luodaan se tietopohja sille, että jossakin vaiheessa tässä maassa voisimme siirtyä aitoon perustuloon, jolloin me voimme lopettaa tämän keskustelun tästä toimeentulotuesta, voimme lopettaa keskustelun näistä erilaisista kannustinloukuista ja luoda tähän maahan sellaisen järjestelmän, jonka myötä se työn vastaanottaminen on ihmiselle aina kannattavaa riippumatta siitä, minkälaisen tukijärjestelmien piirissä hän on.

19.24 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! Tuskin oppositiossa kukan on eri mieltä hallituksen kanssa siitä, etteikö työllisyysastetta pitäisi nostaa ja työpaikkoja lisätä. Se on aivan päivänselvää, mutta ihan yhtä selvää on se, että kaikki ihmiset eivät koskaan tule olemaan sellaisessa tilanteessa, että voivat elättää itsensä omalla työllään turvautumatta toimeentulotukeen. Siksi meillä on perustuslaissa tämä toimeentulotukijärjestelmä.

Se, mistä hallitusta on aiheellista kritisoida, ja tähän kritiikkiin yhtyvät kaikki köyhyystutkijat, on se, että hallitus omilla toimillaan lisää toimeentulotukiriippuvaisten ihmisten määrää. Mistä tämä kritiikki johtuu? Se johtuu siitä, että toimeentulotuki on tällainen vähimmäisetuus. Se on viimesijainen etuus, ja ei ole koskaan ajateltu, että ihmiset olisivat riippuvaisia toimeentulotuesta pitkään. Sen vuoksi toimeentulotuessa ei ole vastaavaa suojaosaa kuin on työttömyysturvassa ja asumistuessa. Tästä syystä köyhyystutkijat sanovat, että toimeentulotuki on ihmiselle kuin katiska, josta hän ei omin voimin pääse pois. Elikkä toimeentulotuki ei ole sellainen muoto, jolla eläessään ihmisen olisi kovin helppo tehdä töitä. Tämä tilanne johtuu muun muassa siitä, että toimeentulotuki on ruokakuntakohtainen etuus, se ei ole yksilökohtainen etuus, kuten nykyisin on esimerkiksi työmarkkinatuki. Elikkä jos hallitus haluaa lisätä työllisyysastetta, poistaa työn kannustinloukkuja, silloin hallitus ei lisää toimeentulotukiriippuvuutta. Tämä on hyvin yksinkertaista.

19.26 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! On helppo jatkaa edustaja Alanko-Kahiluodon puheenvuorosta edustaja Kärnälle.

Aivan kuten täällä on todettu jo useammassa puheenvuorossa ja useimmissa asioissa, meidän kaikkien yhteinen tavoite on se, että ihmiset työllistyisivät työmarkkinoille ja sitä kautta meidän talous myös yhteiskunnassa, valtiossa vahvistuisi. Nyt kuitenkin hallituk-

Punkt i protokollet PR 106/2016 rd

sen toimet ovat tarkoittaneet sitä, että jos ihminen ei pääse työmarkkinoille ja hän joutuu sosiaaliturvan varaan, niin käytännössä hänen elämäntilanteensa vaikeutuu huomattavasti ja hänen on myös entistä vaikeampi työllistyä työmarkkinoille. Te olette leikanneet systemaattisesti ensisijaisia etuuksia ja ajaneet sitä kautta ihmisiä toimeentulotuen varaan. Kuten edustaja Alanko-Kahiluoto omassa puheenvuorossaan totesi, eri asiantuntijat, niin meidän valiokunnissamme kuin myös sitten yhteiskunnassa muuallakin, ovat todenneet sen, että ensisijaisten etuuksien vahvistaminen ja toimeentulotuesta poistaminen olisi ihmisille monella tapaa paras kannustin työelämään ja yhteiskuntaan. Jos ihminen joutuu toimeentulotuen varaan, niin käytännössä siitä tulee riippuvuussuhde ja sieltä on entistä vaikeampi päästä pois. Sen takia esimerkiksi toimeentulotuen tällöistä työllistävää vaikutusta käytännössä ei voida edes todeta, että ihminen työllistyisi toimeentulotuesta, vaan kyllä hän työllistyy sitten muusta sosiaaliturvasta huomattavasti paremmin.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.